

mennesker er – og derfor kan den også være svær at håndtere politisk – men til lykken hører at føle, at man er på det helt rigtige sted, og at man gør det rigtige.

Jeg tænker ikke på den ekstatiske lykke i forælskelsen, eller når éns børn bliver født, eller på andre af den slags højdepunkter, der netop kun kan være punkter, men på hverdagslykken, der af Mogens Pahuus er blevet defineret som »selvforglemelse«, hvor man ikke spekulerer over sin eksistens, men bare er, fordi man føler, at man er på det helt rigtige sted og gør det rigtige, det meningsfyldte.

Til det meningsfyldte hører også arbejdet. Et liv i lediggang er i længden ubærligt for de fleste. Vi har brug for, at der er brug for os og vore evner.

Derfor er det tortur at forvise mennesker fra arbejdsmarkedet imod deres egen gode vilje, og derfor er de sociale problemer på arbejdsmarkedet ikke løst, før alle, der vil, kan få lov til at virke, at yde efter evne.

For os er det fundamentalt at forsvare adgangen til helbredsbetingsførtidspension og retten til at gå på efterløn, når man har slidt et langt liv på arbejdsmarkedet. Men det er helt afgørende, at det er frivilligt at trække sig tilbage. Det er den sociale udstødning, hvor mennesker *tvinges* ud i isolation, der er barbarisk og socialt uacceptabel, og den slags burde ikke høre til i et samfund, som vi gerne vil kalde et velfærdssamfund.

Efter SF's opfattelse burde arbejdsmarkedet blive meget mere differentieret og indrettet på, hvad de enkelte mennesker kan lægge af energi i arbejdet. Det er jo fuldkommen meningsløst, at vi forlanger det samme antal timer på arbejdsmarkedet af ungkarlen, der er uden forpligtelser, og af den enlige mor med fire børn – og hun findes, skal jeg hilse og sige – og mange i det her samfund lever faktisk en tilværelse, hvor de knokler langt ud over det rimelige, samtidig med at andre holdes ude af arbejdsmarkedet.

Derfor bør en af de næste store reformer være en bedre fordeling af arbejdet.

Jeg ved godt, at regeringen er allergisk over for nogle af de ideer, der tidligere har været på banen, men i SF synes vi, der er god mening i at få fordelt arbejdet efter skraldemandsmodellen, hvor et sjak på fire går ned i tid og dermed giver plads for en femte mand.

Men vi diskuterer også gerne noget nyt, der aldrig har været realpolitisk drøftet før. Og SF

foreslår nedsat arbejdstid for småbørnsforældre, så de får en fair chance for at være noget mere for deres børn.

Det er vigtigt, at vi i politik tør tænke visionært og snakke om, hvad der reelt er brug for, i stedet for omgående at kvæle nye tanker i økonomiske modeller.

Derfor vil vi udfordre regeringen til at svare på, om den ikke mener, at vi har fuldstændig ret i, at arbejdstiden burde være lavere for småbørnsforældre. Og når regeringen har svaret fordomsfrit på dét, kan vi bagefter gå i gang med den seje tovtækning om, hvor meget arbejdstidsnedsættelse der er råd til, hvornår den skal træde i kraft, og hvordan vi skal få de ledige ind på arbejdspladserne til at erstatte de timer, der forsvandt.

Tilsvarende bør regeringen spille ud med, hvordan den vil løse problemet med de mange udstødte på arbejdsmarkedet.

SF vil tage emnet op i en høring i begyndelsen af det nye år, for vi mener, det bør blive et hovedtema i forårets politiske debat.

Da SF skulle formulere sine krav til dette års finanslovforhandlinger, fokuserede vi på to områder, hvor der er et stort behov for politisk handling, og vi valgte at rejse kravet om sikring af rent drikkevand og grundvand som det ene hovedkrav og et opgør med de skandaløse mangler i ældreomsorgen som det andet. Og i SF er vi i dag glade for at kunne se tilbage på et forløb, hvor strategien faktisk lykkedes:

Vi har fået aftalt en plan for en afgørende reduktion af kvælstofforureningen. Og den miljømæssige målsætning om en samlet reduktion på 100.000 tons er blevet fastholdt, selv om aftalen endte med at blive indgået med andre partnere, end vi havde forudset.

Aftalen er bygget op sådan, at man først skal beregne, hvor langt man kan komme med de bløde virkemidler: udlægning af arealer til våde enge, der kan opsure kvælstof, skovrejsning, skærpede harmonikrav, øget foderudnyttelse osv. Og når de virkemidler ikke kan trække mere, så skal resten sikres ved en afgift på forbrug af kunstgødning ud over det miljøbetingede bæredygtige.

Vi ved godt, at der udestår nogle meget hårde forhandlinger i forligskredsen, fordi Venstre og De Konservative er kommet med, men slutresultatet skal gøres op, allerede inden lovforslaget fremsættes den 1. februar, og der kan ikke fires på miljømålsætningen. Den er Venstre